

kor tudta, hogy az élet is elhagyja, képes volt a legtárgyilagosabb valóságábrázolásra, — utolsó napjainak emberi és költői magatartásával betetőzte életművét:

Razglednica (4)

Mellézuhanam, átfordult a teste
s feszes volt már, mint húr, ha pattan.
Tarkölövés. — Így végzed hát te is, —
súgtam magamnak, — csak feküdj nyugodtan.
Halált virágzik most a türelem. —
Der springt noch auf, — hangzott fölöttem.
Sárral kevert vér száradt fölötem.

(Szentkirályszabadja, 1944 okt. 31)

Erre a tárgyilagos valóságábrázolásra ebben a helyzetben csak szocialista költő lehetett képes. „A lírában az élmény, az egyéni megéltség kifejezési eszköz... én és a világ, egyén és társadalom mindenkor egymáshoz való viszonyának változásai határozzák meg a líra stílusát“ — állapította meg Lukács György. — „A kapitalista társadalom hozza magával azt, hogy az én önmagát egyedülállóan fejezi ki... ez az alapja a polgári lírának.“ Híven izolálódó polgári lírikus lett volna Radnóti osztályhelyezete folytán, ha éles valóság-látása, érzékeny emberi és költői lelkiismerete nem irányította volna őt épen arra, hogy harcoljon az izolálódás: városi, illetve falusi, nemi, társadalmi elszigeteltség, s a maga egyéni elszigeteltsége ellen. Ez a küzdelem avatja Radnótit igazi nagy költővé, — ő, ki „életét a szocialista kultúra ügyének szolgálatára tette fel“, s a tömegek nevelését vállalta, tanúsággal és útmutatással, a valóság problémáinak visszatükrözésével s a megoldásra való rávezetéssel, — utolsó versével végkép győzött a küzdelemben. S ezért marandó s egyedülálló érték Radnóti Miklós költészete.

KERÉNYI GRÁCIA

A KLUBBAN VOLTAM

(Naplórészlet a felszabadulás utáni időkből)

A labdát a gyerekek nem tudják
dobálni úgy,
mintahogy ti dobálóztok
az izmusokkal.
Persze sokkal
okosabbak vagytok annál,
hogy téglát dobáljatok,
vagy sarat,
amikor épül a ház.
Míg a paraszt arat,
míg a munkás

Hitler győzni fog!

Vagy „ellenálltak,”
ámuldozva figyelték:

Geraldny mit nyafog...

Tegnap...

De ma a Tőkét magolják

és elsők

ők a stréberek között,

és holnap?...

Ha nem vigyázol

a jólőtözött

holnap is közülük kerül ki,
mert addig,

míg mindez

nem derül ki

— ilyen figurák is

kormányozzák a hajót —

addig elvtárs

ne várj semmi jót!

De ne is keseregj!

El nem veszünk,
ezen is túlleszünk.

A levegő tisztul,

a füst és korom

lassan a semmibe vész.

Az Ész,

az Értelem

új utat

mutat?

Ébred a rög

és a gyárak munkazaja

ott dübörög

a klubbok ablakai alatt.

Ha nem nyitnak ajtót:

áttöri a falat

s mint kerék a sarat

fröccsenti szét

a fecsegő hadat...!

KONCZ ANTAL